

Ik heb een touw
om vast te binden
alles wat ik mooi kan vinden.
Alles waar ik veel van hou
bind ik vast
aan mijn slingertouw.

Ienne Biemans

*Uit: "Als je goed om je heen kijkt,
zie je dat alles gekleurd is".*



Hilde van Vliet

Stichting Een Slingertouw in Nijmegen bestaat al een jaar of acht als samenwerkingsverband tussen organisaties op het gebied van onderwijs, kinderopvang, gehandicaptenzorg en dienstverlening. In één gebouw verblijven schoolklassen, zit de na-schoolse opvang, spelen gehandicapte kleuters en komen gehandicapte kinderen (tot 18 jaar) na school en in de vakanties. Een Slingertouw heeft als eigen aanbod allerlei activiteiten op techniekgebied ontwikkeld. Voor kinderen is de meerwaarde van dit samenwerken gelegen in de ontmoeting: op school, in de vrije tijd en in de tuin kom je elkaar op verschillende manieren tegen. De educatieve tuin ligt rond de zuidkant van het gebouw en sluit aan bij

De educatieve Een Slingertouw

de speelplaats. Met zoveel verschillende gebruikers en met zoveel verschillende mensen bij elkaar zijn er afspraken nodig: de tuin vraagt om een plan, beleid en tijd.

Uitgangspunten en ideeën

In het ontwerp van Willem Iven en bij de aanleg onder supervisie van Johan Kollen is met zoveel mogelijk wensen en eisen van de gebruikersgroepen rekening gehouden. We willen vooral een gevarieerde

tuin waar kinderen in alle seizoenen op ontdekkingsreis kunnen gaan. Een tuin waar je kunt leren door zelf de handen uit de mouwen te steken of iets kunt maken voor de tuin met natuurlijke materialen zoals hout, grassen, steen en zand.

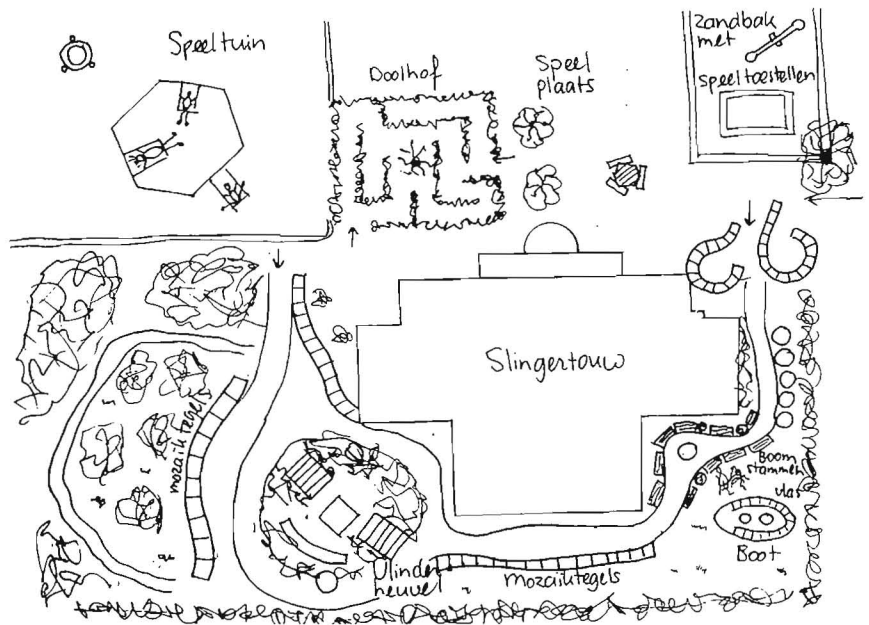
We proberen tuin en leren met elkaar te verbinden. Zo ontdekken de kleuters op hun speurtocht de bottels aan de rozenstruiken en proeven ze van de jam en limonade. De grotere kinderen ontwerpen nestkastjes en bou-



tuin bij

weer een stapje verder

wen verschillende typen kastjes voor de bomen in de wijk. In het technieklokaal worden regenmeters in verschillende varianten bedacht en gemaakt, zodat de kinderen zelf de hoeveelheid neerslag kunnen nagaan. Er moet ook wat te beleven zijn, voor alle kinderen van 4 tot en met (minstens) 12 jaar. Bij de vormgeving is daar stevig over doorgedacht: uitdaging moet er in zitten, spannende hoekjes, kronkelpadjes, een klim- en klauterstuk, een plek voor de boom-



stam en verstopplaatsen. Op die manier is de boot ontstaan: gebouwd door medewerkers van Een Slingertouw, met stapels gekregen bouwmaterialen, kruiwagens vol zand en vooral veel enthousiasme. Menigeen heeft al doende ervaren dat metselen een heel creatieve en bevredigende schenkende bezigheid is. De kinderen stonden er van het begin af aan met de neus bovenop en gaven hun (deskundig) commentaar.

Tegelijk moet de tuin veilig zijn, dus gaan we met de lijst giftige planten in de hand door de tuin. Al die leuke taxusbesjes belanden op een onbewaakt moment in een kindermond, dus... weg ermee. Struiken met lange stekels en kleverige bollen mogen alleen op onbereikbare plaatsen staan. En de regenton met uitloop naar de lage waterplas? Heel leuk maar voor jonge kinderen is dit een te groot risico; misschien kan een poel over een tijdje er toch nog komen als we een ontwerp hebben voor een plas met een maximale diepte van 10 centimeter.

Van plan naar realiteit

Het plan is goeddeels gerealiseerd. De muurtjes en randen langs paden bieden schuilplaatsjes voor klein grut zoals veldmuisjes en egels. De heuveltjes en padjes geven een gevarieerdheid aan het landschap. De vlindertuin was een lust voor het oog,

totdat enkele planten zoals de wede, teunisbloem en wilde marjolein gingen domineren. De beplanting is snel gaan vergrassen. We maaien vanaf nu drie keer per seizoen. En de grond wordt opgeruld, in de hoop dat bestaand zaad kan gaan kiemen. Op een paar plaatsen moeten we onder andere klaprozen bijzaaien die voor veel kleur zorgen. Kortom: Een Slingertouw heeft een speelse tuin!

Tuinvrouw Judith begroet een paar kinderen die na school het pad oplopen. "Hallo, wat een mooi weer is het vandaag. Ik ga zo meteen in de tuin bolletjes planten. Doen jullie mee?" De kinderen leggen hun rugzakjes binnen neer en klimmen in de kruiwagens.

Het beleid is kort samengevat: zoveel mogelijk samen doen met de kinderen en daarbij rekening houden met de thema's van school. We moeten meer afstemmen op de jaarprogramma's met betrekking tot milieueducatie van de scholen die meedoen (in eerste instantie de "buurman": een Jenaplanschool voor ruim 600 leerlingen en met een eigen schooltuin in wording). Tegelijkertijd willen we dat de tuin er gewoon bij hoort. Ook kleine groepjes moeten kans krijgen om even aan te waaien. Het liefst betrekken we kinderen spontaan bij activiteiten in de tuin, zoals bij het



De boot

vegen van blad. Kinderen vragen zelf ook wanneer Judith weer aan de slag gaat, want dan willen ze mee om de hark te dragen en kuiltjes te graven. We spelen met de gedachte om workshops te geven over creatieve mogelijkheden, zoals schilderen in de tuin, en het maken van mozaïeken met stukjes tegel.

Qua tijd gebeurt er heel wat. De investering van de aanleg is ruim een jaar goed zichtbaar gebleven. De tuin gaf veel mooie plekje om te genieten: vanuit de boot, de vlindertuin, de verrassing van het slingerpad. Met een paar man is de aanpak van ongewenste begroeiing aangepakt. Wildgroei nam grote delen van het pad in bezit. De boomspiegels waren meer groen dan bruin.

De basis is heel goed, het terrein is mooi glooiend. De muurtjes vormen een prachtig speel-element: erop eraf eromheen erop. Kinderen ontdekken langzamerhand steeds meer speelplekjes en verstophoekjes.

Gaat de tuin vanzelf?

Kiezen we er voor om de natuur zijn gang te laten gaan? Dat leek aanvankelijk de juiste insteek. Na een paar jaar zien we dat we het 'losse' beleid moeten verlaten. Soms is sturing nodig. We moeten de afweging maken: wat gebeurt er als we ingrijpen, wat kun je verwachten als we het

natuurlijk proces volgen? Net als bij het opgroeien van kinderen ervaren we in de tuin het spel van laten gaan en bijsturen: een boeiend spel.

Als we ingrijpen, kiezen we voor meer kleur in het groen en meer te beleven voor de kinderen zoals ontdekopdrachten en speurtochten. De sluipende tendens naar 'eenvormigheid' moet omgebogen worden naar het instellen van meer karakteristieke plekjes zoals het bos, de vlindertuin, een stuk plas en dras. Het doolhof is al enige maanden afgesloten omdat de struikjes in hun groei ernstig belemmerd werden door tientallen kindervoeten en -handen. Tegen de zomer is de nieuwe aanplant sterk genoeg en kan er weer gespeeld worden. We hebben met elkaar afgesproken dat kinderen alleen onder begeleiding de tuin in mogen.

Op woensdagmiddag wordt in de opvanggroep van de verstandelijk gehandicapte kinderen een grote pan soep gekookt. Judith loopt mee om salie te zoeken en wat peterselie. En er staat zowaar nog een struikje majoraan. Zo, dat zal lekker smaken.

Op een paar plaatsen zijn we bezig met een inhaalslag: de vergrassing een halt toeroepen. kruidentuintjes voor en door kinderen, en we verplaatsen enkele struiken en planten.

Vooruitkijkend naar de toekomst

Langzamerhand komt er meer tijd voor nieuwe dingen. Met frisse ideeën en veel energie is Judith Everse drie dagen per week in de tuin te vinden. Ze kan nu voortbouwen op een gezonde basis. Het oorspronkelijke plan figureert op de achtergrond.

Samen met de school en de opvanggroepen worden alvast plannen gemaakt voor het volgend voorjaar. We denken aan kabouterpaden voor kleuters. Op school worden ontwerpen gemaakt voor het bijenhotel. We gaan bollen planten en kruidenbakjes maken. Techniek en tuin willen we met elkaar verbinden door gezamenlijke activiteiten te ontwikkelen.

Onder andere door de materiaalkeuze ligt er in de tuin veel voor het grijpen. Stoeptegels uit de buurt, restanten vloertegels en een kleurrijk voorbeeld van Gaudí zijn goede inspiratie voor het slingerpad; in de lente voeren leerlingen van groep 8 hun ontwerpen uit.

De educatieve tuin is net als een kind in de groei gebaat bij rust, licht, voeding en uitdaging. Onze educatieve tuin leek wat afgedwaald van het pad, en gaat er met goede moed weer tegenaan. Plannen, stevig beleid en veel tijd zijn nodig om groot te worden. We hebben er alle vertrouwen in dat onze tuin straks een echte educatieve tuin is met veel verbindingen naar kinderen.

Judith straalt: moet je die kindertjes zien lopen in de tuin. Dat vinden ze nou het leukst, gewoon dingetjes zoeken zoals blaadjes of eikeltjes.

Hilde van Vliet is projectleider integratieprojecten van Een Slingertouw

Een Slingertouw, Postbus 40146,
6504 AC Nijmegen

Bezoekadres: Florence Nightingale
straat 1, 6543 KT Nijmegen

Tel: 024-3733716

E-mail: slingert@srob.nl

Foto's: Frederik Leuschel